

SISÄINEN TARKASTUS

Hyvinvointialueella

Hyvinvointialueiden perustamisen myötä tulee aluehallituksen yhdeksi uudeksi lakisääteiseksi tehtäväksi järjestää riippumaton sisäinen tarkastus tukemaan aluehallitusta ja ylintä johtoa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisessä ja hyvinvointialueen tavoitteiden toteuttamisessa.

Sisäinen tarkastus on osa sisäisen valvonnan ja hyvän hallinnon rakenteita. Sisäisen tarkastuksen avulla aluehallitus saa riippumatonta ja objektiivista tietoa siitä, miten organisaation ohjaus- ja valvontamekanismit sekä riskienhallinta toimivat ja miten niitä tulisi kehittää, jotta hyvinvointialueen toiminta olisi mahdollisimman tuloksellista.

Sisäisen tarkastuksen työtä määrittelevät kansainväliset ammattistandardit. Tämän pohjalta Sisäiset tarkastajat ry on laatinut valmistelun avuksi periaatteita, jotka on hyvä huomioida laadukkaan toiminnan järjestämiseksi.

Hyvinvointialueen hallituksen tulee järjestää riippumaton sisäinen tarkastus (51§)

Sisäinen tarkastus arvioi, varmentaa ja tarkastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuutta -

Riippumattomasti
Objektiivisesti

Hyvinvointialueen parhaaksi!

Sisäiset tarkastajat ry

IIA Finland
Energiakuja 3
00180 Helsinki
+358 (0)50 505 6669

SISÄISEN TARKASTUKSEN JÄRJESTÄMISPERIAATTEET

I ALUEHALLITUKSEN TULEE JÄRJESTÄÄ RIIPPUMATON SISÄINEN TARKASTUS (51 §)

Laissa hyvinvointialueesta todetaan, että aluehallituksen tulee järjestää riippumaton sisäinen tarkastus. Aluehallituksen tehtävissä (43 §) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä todetaan myös, että ”aluehallituksen tulee huolehtia hyvinvointialueen sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä; huolehtia hyvinvointialueen sisäisen tarkastuksen järjestämisestä”.

Mitä sisäinen tarkastus tekee ja kenelle?

II SISÄISEN TARKASTUKSEN TEHTÄVÄT

Sisäinen tarkastus on riippumaton, aluehallituksen ja ylimmän johdon tukitoiminto, osa hyvinvointialueen johtamisjärjestelmää. Sisäinen tarkastus tukee aluehallitusta ja ylintä johtoa heidän toteuttaessaan omaa valvontavelvollisuuttaan.

Sisäisen tarkastuksen toiminto tuottaa lisäarvoa aluehallitukselle ja hyvinvointialueen ylimmälle johdolle tuottamalla arvioita, tietoa ja suosituksia hyvinvointialueen sisäisen valvonnan, riskienhallinnan sekä johtamis- ja hallintojärjestelmän nykytilasta ja kehittämiskohteista.

Tavoitteena on varmistaa hyvinvointialueen toiminnan tuloksellisuutta, tehokkuutta, taloudellisen ja toiminnallisen tiedon luotettavuutta ja oikeellisuutta, säädösten ja ohjeiden sekä eettisten periaatteiden noudattamista ja omaisuuden turvaamista.

Sisäinen tarkastus arvioi myös omavalvonnan vaatimustenmukaisuutta ja toteutumista.

Sisäisen tarkastuksen rooli suhteessa ulkoiseen tarkastukseen on kuvattu tarkastusyhdistysten ja VTV:n yhteisessä muistiossa: ([yhteinen-muistio-hyvinvointialueen-tarkastustoimijoista final 2021.pdf \(theiia.fi\)](#)).

Ammatillinen sisäinen tarkastus?

III SISÄISEN TARKASTUKSEN JÄRJESTÄMISESSÄ TULEE HUOMIOIDA SISÄISEN TARKASTUKSEN STANDARDIT JA AJATUSMALLI (IPPF)

Sisäisen tarkastuksen toimintaa ohjaavat sisäisen tarkastuksen ammatillisten käytäntöjen ajatusmalli ja kansainväliset ammattistandardit. Näihin pohjautuen sisäinen tarkastus tarjoaa objektiivista ja puolueetonta riskilähtöistä varmistusta, arviointia ja tarkastusta, on näkemyksellinen ja ennakoiva ja toimii eettisten periaatteiden mukaisesti.

Mitä tarkoittavat Riippumattomuus ja Objektiivisuus?

IV SISÄISEN TARKASTUKSEN RIIPPUMATON ASEMA

Sisäinen tarkastus tukee hallitusta ja ylintä johtoa heidän valvontavelvollisuudessaan tuottamalla heille riippumatonta ja objektiivista valvonta- ja riskienhallintainformaatiota valvonnan toimivuudesta ja tilasta sekä antamalla suosituksia niiden kehittämiseksi. Tämän tehtävän menestyksellisen hoitamisen edellytyksenä ovat riippumattomuus ja objektiivisuus.

Riippumattomuus tarkoittaa, että sisäinen tarkastus raportoi suoraan aluehallitukselle, on suorassa yhteydenpidossa sen kanssa ja voi tuottaa tietoa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuudesta hallitukselle ilman välikäsiä.

Sisäisen tarkastuksen toiminnallinen asemointi aluehallituksen alaisuuteen turvaa sisäisen tarkastuksen edellytykset tehdä työtä ja tuottaa hallitukselle tietoa riippumattomasti hyvinvointialueen sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja hyvän hallintotavan toteutumisesta koko hyvinvointialueen toiminnassa.

Riippumattomuuden tukemiseksi aluehallituksen tulisi lisäksi:

- päättää sisäisen tarkastuksen toimintaohjeesta
- nimittää ja erottaa sisäisen tarkastuksen johtaja
- päättää sisäisen tarkastuksen resursseista ja työohjelman pääperiaatteista
- ohjata ja valvoa sisäisen tarkastuksen työtä ja päättää sitä koskevista laadunvarmistusmenettelyistä.

Riippumattomuuden edellytyksiä ovat:

- Sisäinen tarkastus on toiminnallisesti aluehallituksen ja hallinnollisesti hyvinvointialueen johtajan alaisuudessa.
- Sisäinen tarkastus ei tee samanaikaisesti tehtäviä, jotka asettavat sen riippumattomuuden kyseenalaiseksi.
- Sisäinen tarkastaja ei vastaa samanaikaisesti sellaisista tehtävistä, joita hän voi joutua tarkastamaan; esimerkiksi riskienhallinnasta tai omavalvonnasta vastaaminen.
- Tilintarkastuksen tehtävä on tarkastaa 127 §:n mukaan, onko hyvinvointialueen sisäinen valvonta sekä sisäinen tarkastus järjestetty asianmukaisesti. Riippumattomuuden varmistamiseksi sisäisen tarkastuksen palveluita ei siten tulisi hankkia hyvinvointialueen tilintarkastusyhteisöltä.

Sisäinen tarkastus tekee työtään ja suunnittelee tarkastuskohteet vuoropuhelussa ylimmän johdon ja avainhenkilöiden sekä tarkastuskohteiden kanssa, mutta sillä tulisi olla oikeus viime kädessä päättää itsenäisesti tarkastustehtävistä sekä niiden kohdentamisesta hyvinvointialueen toimintaan.

Hallituksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan jaosto:

Hyvinvointialuelain mukaan aluevaltuusto voi asettaa jaostoja aluehallitukseen hoitaakseen määrättyjä tehtäviä. Hallituksen työn tehostamiseksi voi olla hyvä muodostaa esimerkiksi sisäisen valvonnan, konsernivalvonnan ja riskienhallinnan jaosto, joka keskittyisi valvonnan, riskienhallinnan ja sisäisen tarkastuksen asioihin. Jaoston tehtävänä voisi silloin olla myös sisäisen tarkastuksen työohjelman ja raportoinnin käsittely, ohjaus ja valvonta.

OBJEKTIIVISUUS

Objektiivisuus tarkoittaa puolueetonta asennoitumista ja sitä, että tarkastaja ei anna muiden henkilöiden mielipiteiden vaikuttaa omiin arviointeihinsa tarkastusasioissa.

Toiminta-alue ja tiedonsaantioikeudet?

V SISÄISEN TARKASTUKSEN TOIMINTA-ALUE JA TIEDONSAANTIOIKEUDET

Hyvinvointialue voi olla organisaationa hyvin moniulotteinen konserni ja sen tehtäviä voidaan toteuttaa monin eri tavoin, esimerkiksi sopimusjärjestelyin. Sisäisen tarkastuksen toiminta-alueena tulee olla hyvinvointialuelain mukaisesti koko hyvinvointialueen **toiminta**.

Hyvinvointialueen hallituksen alaisuudessa toimiva **sisäinen tarkastus koordinoi** koko hyvinvointialueen sisäistä tarkastusta, ml. liikelaitoksiin kohdistuva tarkastus.

Kokonaiskuvan saaminen hyvinvointialuekonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta edellyttää sisäisen tarkastuksen tiedonsaantioikeuksia koko konsernista työtehtävien toteuttamista varten.

Sisäisellä tarkastuksella tulee olla **oikeus tarkastaa ja arvioida kaikkia** hyvinvointialueen vastuulla olevia toimintoja (ml. fyysinen omaisuus, tilat, tarvittavien henkilöiden kuuleminen) ja sisäisen tarkastuksen tiedonsaantioikeudet tulisi todeta selkeästi hallintosäännössä ja/tai toimintaohjeessa.

Lisäksi **tiedonsaantioikeudet tulisi huomioida omistajaohjauskeinoin** konserniohjeissa, sopimuksissa tai järjestelyissä hyvinvointialueen ulkopuolisiin palveluntuottajiin –yhteisöihin liittyen.

Resursointi?

VI SISÄISEN TARKASTUKSEN RESURSSOINTI ON HUOMIOITAVA SUHTEESSA HYVINVOINTIALUEEN TOIMINNAN LAAJUUTEEN JA MONIMUOTOISUUTEEN

Hyvinvointialueen toiminta kokonaisuutena asettaa tulokselliselle johtamiselle haasteita. Sisäinen tarkastus toimii tehtävässään hyvinvointialueen hallituksen ja ylimmän johdon tukena, mikä korostaa luottamuksellista ja välitöntä yhteyttä toimeksiantajan kanssa. Tehtävien luonne edellyttää osaamista, jossa tulee arvioida ja muodostaa riskilähtöisesti kokonaisnäkemys hyvinvointialueen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta keskustelemalla ylimmän johdon, tarkastuskohteen, avainhenkilöiden ja muiden sidosryhmien kanssa.

Hyvinvointialueet voivat toteuttaa sisäisen tarkastuksen yhteisesti eri hyvinvointialueiden kanssa.

Hyvinvointialueen omana työnä toteutettavan sisäisen tarkastuksen voidaan nähdä tukevan syvemmän organisaatioymmärryksen kehittymistä ja kertyneen riskitietoisuuden jatkuvaa hyödyntämistä.

Sisäinen tarkastus voi ja sen tulee tarvittaessa ostaa osaamista ja lisäresursseja. Ostopalveluita hyödyntämällä voidaan myös hankkia tietoa eri toimintaympäristöjen parhaista käytännöistä.

Ostopalvelujen johtamisessa ja valvonnassa on varmistettava riittävä tilaajaosaaminen. Ostopalvelutyön valvonta tulee olla hyvinvointialueen sisäisen tarkastuksen vastuuhenkilöllä, käytännössä sisäisen tarkastuksen johtajalla, joka koordinoi sisäisen tarkastuksen työtä koko hyvinvointialueen toiminnassa.

Sisäisen tarkastuksen kansainvälisten ammattistandardien noudattaminen tulee varmistaa järjestämistavasta riippumatta.

Hallintosäätö ja toimintaohje

VII SISÄISEN TARKASTUKSEN TEHTÄVÄT, ASEMOINTI, TOIMINTAVALTUUDET JA TIEDONSAANTIOIKEUDET MÄÄRITELLÄN HALLINTOSÄÄNNÖSSÄ

Merkittävät lakisääteiset tehtävät, asemointi, toimintavaltuudet ja tiedonsaantioikeudet tulee määritellä hallintoa ohjaavassa hallintosäännössä ja tarkemmin aluehallituksen hyväksymässä sisäisen tarkastuksen toimintaohjeessa.